

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοχότητης: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, αρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συντρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις επαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συντρομές (1 δρ την τριμηνία).—Κανένας δε γράφεται συντρομητής α δεν προπλερώσει την συντρομή του.

20 λεπτά το φύλλο. — Τα περυσμένα φύλλα πουλιούνται στο γραφείο μας διπλή τιμή.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίосκια, και στις επαρχίες σ' όλα τα πρακτορεία των Εφημερίδων.

ΔΥΟ ΕΚΛΟΓΕΣ

Ύστερα από τις εκλογές στην Ελλάδα που κάτι σήμαιναν, έχουμε τις εκλογές στην Τουρκία που κι αυτές κάτι σημαίνουν.

Στην Ελλάδα ολος ο κόσμος ξέρει πως οι εκλογές αυτές εσύντριψαν τα «παλιά κόμματα» χτυπώντας τα κεφάλια των κομματάρχων, όσοι δε θέλησαν, δεν μπόρεσαν ή δεν πρόφτασαν να πάνε με το νέο κόμμα το «φιλελεύτερο». Τι κι αν βγήκανε βουλευτές ο Ζαΐμης, ο Μαυρομιχάλης, ο Θεοτόκης; Αυτοί σαν κοδοκι απόμειναν, χωρίς χέρια και ποδάρια. Οι κομματάρχες τους, είτε από τζάκια τοπικά είτε από λαϊκά στρώματα βγαλμένοι, πνιγήκανε στους μαύρους ψήφους. Και ο Ράλλης ο ίδιος απότυχε. Οι εκλογές λοιπόν είχαν σημασία γιατί ήταν σηκωμός επίσημος του λαού ενάντια στους κοτζαμπασήδες των κομμάτων, και στα τζάκια που τσιφλίκι τους γύρευαν να κάμουν την εξουσία, αδιάφορο αν τα φυντάνια τους ήταν άξια ή ανάξια.

Είχαν ακόμα σημασία γιατί μάς φανερόνεται σαν το πρώτο δυνατό χτύπημα του κόσμου των γραμματισμένων που σχεδόν όλοι τους καταγίνονται με βυζαντισμούς, ραδιουιγίες, συκοφαντίες, συναλλαγές, βρισιές, ψευτιές, σχολαστικισμούς (εφημεριδογράφοι, δασκάλιοι, καθηγητές ελληνικών γραμμάτων, κομματάρχες δικηγόροι, γιατρούδκια, αξιωματικούδια και μεγαλόσχημοι στρατιωτικοί και πολιτικοί). Οι αγράμματοι, ο λαός, έβαλε τα γυαλιά

στούς γραμματισμένους, έδειξε πως, όσο και να ξελαρυγγίζονται, δεν τούς προσέχουν πια καθόλου, τούς γράφουν στα παλιά τους τα παπούτσια. Γι' αυτό και τούτοι, που πρώτη φορά χαντακόνονται, φωνάζουν τώρα κουνώντας γεροντικά και λυπητερά το κεφάλι: «Ο λαός αυτός πάει κατά διαβόλου αφού δε μάς θέλει πια έμας», ενώ ίσια ίσια ο λαός αυτός πάει κατά το λυτρωμό του, επειδή ακριβώς δεν τούς θέλει πια αυτούς—λυτρωμό από τούς γραμματισμένους του με τα παλιωμένα ξερά και σαπισμένα ιδανικά, και με την ήθικη τους την ξεδιάντροπη. Ο λαός ξέρει καλλίτερα απ' όλους, και από τούς πιο γραμματισμένους, νοιώθει με τη μυρωδιά μονάχα, τί πρέπει να κάνει, φτάνει να τον αφήνεις μόνο του χωρίς να του σκοτίζεις το μυαλό με τις φωτισμένες ιδέες σου και τα λόγια σου. Ο λαός ετούτη τη φορά αγαναχτισμένος επέταξε από πάνω του θεοφάνερα την κηδεμονία των γραμματισμένων, δεν ήθελε ενδιάμεσα για να φτάσει ως στον Κυβερνήτη του, ούτε τούς πολιτικούς κοτζαμπασήδες, ούτε τούς γραμματισμένους λογοκόπους.

Και ενώ οι γραμματιζούμενοι που γράφουν και τις εφημερίδες — ή λεγόμενη μορφωμένη τάξη, — έφαγαν την κατακεφαλιά από το λαό, κοντά στο λαό και μαζί του δούλεψε μια καινούρια τάξη γραμματισμένων, μορφωμένων, τάξη που τώρα σχηματίζεται και οργανώνεται, οι δημοτικιστές και οι φίλοι του δημοτικισμού. Ήταν φυσικό να βρεθούν οι δημοτικιστές σε τούτη την περίσταση στο πλάι του λαού.

Οι εκλογές στην Ελλάδα απόδειξαν πως ο λαός, αρχίζοντας να νοιώθει βαρειά την τυραννία της μορφωμένης τάξης που ως στα τώρα τον διαφέντευε είτε σαν κομματάρχη είτε σα λογοκόπος, σηκώθηκε στο πόδι, επαναστάτησε και μὴν έχοντας ακόμα συναίσθηση πως σιγά σιγά σχηματίζεται μια νέα τάξη μορφωμένων, ή τάξη των δημοτικιστών, προβλέποντας ως τόσο πως μια τέτοια τάξη και πρέπει και θα σχηματιστεί κοντά και γύρω στον Ένα που συμπάθησε και θαύμασε και σεβάστηκε για την ανώτερη αξία του, ο λαός μονάχος του ενεργησε και έδωσε στον Έναν αυτόν ήρωά του τη δύναμη για να σχηματίσει γύρω του και κοντά του τη νέα τάξη των μορφωμένων, των διανοητικών ανθρώπων, που θα διαφεντέψει το Έθνος στα μελλούμενα τα χρόνια. Ο Ένας αυτός είναι ο Βενιζέλος.

Και αυτή είναι η σημασία και η αξία των εκλογών στην Ελλάδα.

Ας μεταφερθοῦμε τώρα στην Τουρκία. Εκεί τα ζητήματα είναι πιο μπλεγμένα και μπερδεμένα

ἐπειδὴ καὶ ἡ σύσταση τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους εἶναι πολυσύνθετη. Μὰ καὶ κεῖ. μπορεί νὰ ξεδιαλύνουμε ἴσως κάποια σημασία τῶν ἐκλογῶν πρὸ ἐσώτερη γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ τὸ ἔθνος. Ἀπὸ πρωτητερινὰ ἄρθρα μου (1) βγαίνει ἴσως καθαρὰ ποῖα εἶναι ἡ θέση τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μέσα στὸ πολυσύνθετο τούρκικο κράτος, ἀφότου κηρύχτηκε τὸ ὀθωμανικὸ σύνταγμα.

Τὸ «Προοδευτικὸ Κομιτάτο» τῶν Νεότουρκων κληρονόμησε τὴν ἀπολυταρχία τῶν Σουλτάνων. Ἀλλὰ τὰ ἔθνη τῆς Τουρκίας, μόλις γίνηκε σύνταγμα ἐκεῖ πέρα καὶ διάβασαν τὸ «συνταγματικὸ χάρτη», ἔδειξαν πὼς θέλουν, τὰ δικαιώματα καὶ τὴν ὑποχρέωσες πού τοὺς δόθηκαν στὸ χαρτί, νὰ τὰ κάνουν πραγματικά. Τοῦτο δὲν ἄρεσε στοὺς Νεότουρκους πού, μολοντὶ ἀναγκάστηκαν ἀπὸ τὴν πίεση τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἰδανικῶν νὰ κηρύξουν φιλελεύτερο πολιτεύμα, ἐννοοῦσαν στ' ἀλήθεια νὰ κρατήσουν τὰ φιλελεύτερα δικαιώματα ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους.

Τὸ Νεοτουρκικὸ φιλελεύτερο κίνημα ἦταν ἐθνικιστικὸ στ' ἀλήθεια, ἀποτέλεσμα τῆς συνειδήσεως πού ἔλαβαν οἱ Τούρκοι γιὰ τὴν ξεχωριστὴ τους ἐθνικὴ ὑπόσταση. Ὅμως τὰ ἔθνη τῆς Τουρκίας δὲν παίζουν. Κι' αὐτὰ, ποῖα πρωτότερα καὶ ποῖα σύγκαιρα μὲ τοὺς Τούρκους, ἐσχημάτιζαν ἐθνικὴ συνείδηση ξεχωριστὴ πού πάει νὰ ἀποκρυσταλλωθεῖ. Ὡς καὶ οἱ Μουσουλμάνοι, Ἀραβες, Ἀρβανίτες, Κοῦρδοι, δὲ λέγονται πιά Τούρκοι, μήτε θέλουν νὰ εἶναι.

Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ μουσουλμανικοὶ λαοὶ ἄρχισαν νὰ δείχνουν πρὸ φανερὰ τὸν ἐθνικισμό τους, σκοτώνοντας πότε πότε χριστιανούς (Ἀρμενία, Κουρδιστάν, Ἀρβανιτιὰ) καὶ πολεμώντας τὸ Τούρκικο Κράτος (Ἀρβανιτιὰ, Ἀρβία) μὲ τὸ σκοπὸ νὰ αὐτονομηθοῦν, ἄρχισαν δηλαδὴ νὰ ἔχουν χωριστικὴς τάσεις. Τέτοιες τάσεις μπορεί νὰ βεβαιώσῃ κανένας πὼς ἔχουν καὶ οἱ Βούλγαροι γιὰ ἓνα μέρος τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης ὅπου οἱ πληθυσμοὶ τους εἶναι πυκνοί.

Στις χωριστικὴς τάσεις καὶ στίς ἐνέργειες τὴς αὐτονομιστικῆς ἀντίθετο εἶναι τὸ πολιτικὸ πρόγραμμα τῶν Ρωμιῶν στὴν Τουρκία, ὅσο καὶ νὰ βρίσκεις στὸ λαὸ μέσα τὸν πόθο πού ἔχουν καὶ οἱ ἄλλοι λαοὶ νὰ ξεφορτωθοῦν ὀλοτελὰ τὸν Τούρκο. Ὁ Ἑλληνικὸς πληθυσμὸς βρίσκεται πρὸ συχνὰ καὶ πρὸ ἀνάγια ἐγκαταστημένος στὸ Τούρκικο τὸ κράτος. **Ἐδαφινὲς αὐτονομίαι** δὲν τοῦ συμφέρει νὰ γυρέψῃ παρὰ σὲ

(1) «Ἡ θέση τῆς Τουρκίας» Νομῆς ἀριθ. 459, 460 καὶ 463. «Ἑλληνοβουλγαρικὰ Νομῆς ἀριθ. 464 466. «Ἀρβανιτιὰ» Νομῆς 468. «Νέα πολιτικὴ στὴν Τουρκία» Νομῆς ἀριθ. 471.

ὀρισμένα μόνο μέρη τῆς Τουρκίας (ὄπως, ἄς ποῦμε, στὰ νησιά καὶ σὲ κάτι μεριὲς τῆς Μακεδονίας, τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θράκης.) Καὶ μὲ τὸ νὰ μὴν μπορεί νὰ γυρέψῃ αὐτονομία γιὰ κάθε μιὰ ἀπὸ τὴς ἐπαρχίες αὐτὲς, προτιμᾷ μὲ τὸ δίκιο του νὰ μὴ γυρέψῃ καθόλου ἐδαφινὲς αὐτονομίας. Αὐτονομία ὅμως καὶ αὐτοδιοίκηση **ἐθνικὴ** μὲ κέντρο τὸ Πατριαρχεῖο, τὴν ἔχει καὶ θέλει νὰ τὴν κρατήσῃ καὶ νὰ τὴν ἀναπτύξῃ, καὶ νὰ τὴν ταιριάξῃ μὲ τὸ νέο Ὀθωμανικὸ πολίτευμα. Τὸ Πατριαρχεῖο, καθὼς ξέρει ὁ καθένας, δὲν εἶναι μόνο θρησκευτικὸ κέντρο, εἶναι καὶ πολιτικὸ. Τὰ δυὸ σώματά του (σύννοδο καὶ ἐθνικὸ μίχτο συμβούλιο) δὲν ἔχουν μέσα μόνο κληρικούς παρὰ καὶ λαϊκούς. Τὰ λαϊκὰ στοιχεῖα μποροῦν νὰ ἀυγατίσουν καὶ στὸν ἀριθμὸ καὶ στὰ δικαιώματα καὶ ἀγάλλῃ ἀγάλλῃ νὰ γίνουν **ἐθνικὴ δίαίτα**, σὺν τὴς δίαίτες πού κάθε ἔθνος ἔχει στὴν Αὐστρία. Τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ ἀναγνωρίζει τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ γιὰ τὰ θρησκευτικοπολιτικὰ κέντρα τῶν ἄλλων ἐθνῶν τῆς Τουρκίας, γιὰ τὴν Ἐξαρχία δηλαδὴ τῆ Βουλγάρικη, γιὰ τὰ Ἀρμενικὰ Πατριαρχεῖα καὶ γιὰ τὸ Πατριαρχεῖο τῶν Συροχαλδαίων. Τὸ ἴδιο, ἀναγνωρίζει καλόγνωμα καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα πού τὰ πῆρε τώρα τελευταία μὲ τὸ σπαθὶ του γιὰ τὴν Ἀραβία ὁ Ἰμάμης Χιαγιάς. Ἄν καὶ οἱ Ἀρβανίτες καὶ οἱ Κοῦρδοι καταφέρουν νὰ ἰδρῦσουν κέντρα ἐθνικὰ, εἴτε μὲ τὸν ἴδιο ἐθνικοθρησκευτικὸ χαραχτήρα τῶν ἄλλων ἐθνῶν εἴτε καὶ μὲ πολιτικὴ μονάχα μορφή, τὸ Ἑλληνικὸ ἔθνος εἶναι πρόθυμο νὰ τὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ νὰ συνεργαστεῖ μαζύ τους. Ὅλα αὐτὰ τὰ κέντρα — οἱ ἀρχηγοὶ δηλαδὴ τῶν ἐθνῶν — μποροῦν νὰ καταντήσουν μιὰ μέρα **ἐθνικὲς δίαίτες**, πού θὰ σκέφτονται καὶ θὰ ἀποφασίζουν ξεχωριστὰ γιὰ τὰ **ἐθνικὰ συμφέροντα** κάθε ἔθνους, καὶ θὰ συνεργάζονται ἀναμεταξύ τους γιὰ τὰ **κοινὰ συμφέροντα τῶν ἐθνῶν** μέσα στὴν Τουρκία. Ὅσο γιὰ τὴν ὀθωμανικὴ βουλή, αὐτὴ θὰ σκέφτεται καὶ θὰ ἀποφασίζει γιὰ τὰ **γενικὰ συμφέροντα** τοῦ Κράτους.

Αὐτὸ τὸ πρόγραμμα, οἱ Ρωμιοὶ ἄρχισαν ἀμέσως μετὰ τὸ σύνταγμα νὰ τὸ βάζουν σὲ δρόμο καὶ ἔφερε ὡς τώρα καλὰ ἀποτελέσματα πού τὸ σημαντικότερο εἶναι ἡ συνεργασία τῶν ἐθνῶν ὅσο γιὰ τὰ κοινὰ συμφέροντα (αὐθυπαρξία καὶ ἰσοπολιτεία τῶν ἐθνῶν μέσα στὸ κράτος). Καὶ ταιριάξῃ τὸ πρόγραμμα αὐτὸ καὶ μὲ τὸ Τούρκικο συμφέρο, ἀφοῦ βάση του εἶναι ἡ διατήρηση τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους, ταιριάξῃ καὶ μὲ τὴν εἰρηνικὴ θέληση τῆς Εὐρώπης πού, ἀπὸ τὰ ἀντίθετα συμφέροντα καθεμιᾶς Δύναμης, καταντάει, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὴν ἡσυχία τῆς καὶ κάποια κέρδη, νὰ γυρεύῃ τὴν ἀκεραιότητα τῆς Τουρκίας.

Μέσα σ' όλα αυτά τί φτειάνουν οι Τούρκοι ; Γυρεύουν με κάθε τρόπο να κρατήσουν την κυριαρχική τους θέση αποπάνω απ' όλους τους λαούς του κράτους, να ισοπεδώσουν τα έθνη, να τ' αφομοιώσουν όσο μπορούν, αφού δέν τους είναι βολετό, να τα εξαφανίσουν. Και τόσο τυφλώνονται από το πάθος τους πού δέ βλέπουν πώς έτσι πηγαίνουν κατά το χαμό τους, δυσαρεστούν τα έθνη πού ζούν μέσα στο κράτος τους και τα σπρώχνουν προς τις έδαφικές αυτονομίες και το χωρισμό.

Λοιπόν το κοινό συμφέρο των εθνών είναι, το είδαν μονομιάς οι Ρωμιοί, να συμμαχήσουν όχι για να ρίξουν το κράτος παρά για να το αναγκάσουν να τά σέβεται και να ισοπεδωθούν οι Τούρκοι με τα άλλα έθνη και όχι τα άλλα έθνη με τους Τούρκους, να ισοπεδωθούν, όχι σε τίποτε άλλο από κείνα τα αδύνατα πού κυνηγούν οι Τούρκοι (αφομοίωση των εθνών) παρά μόνο στα πολιτικά δικαιώματα και χρέη.

Σ' ένα άλλο μου άρθρο είπα πώς ή πολιτική αυτή των Ρωμιών στην Τουρκία και νέα είναι και αντίθετη με την πολιτική των Φαναριωτών πού, τουρκομαθημένοι και φιλόδοξοι, μολονότι κρατούσαν τη θρησκεία τους και τη γλώσσα, καταντούσαν τουρκότεροι και από τον Τούρκο. Η Φαναριώτικη πολιτική μπορεί να ήταν καλή για άλλους καιρούς, μα τώρα πέρασε ή ανάγκη της.

Οι εκλογές λοιπόν οι τωρινές στην Τουρκία, πού δυστυχώς δέ θα γίνουν ανεπηρέαστα — γιατί το κομιτάτο έχει την έξουσία στα χέρια του και δέν υπάρχει παρανομία και αυθαιρεσία πού να μην την έκανε — μάς παρουσιάζουν αντιμέτωπους από τη μια μεριά το Νεοτουρκικό κομιτάτο με την ιδεολογία του και το γνωστό μας πρόγραμμα του, και από την άλλη τα Έθνη με το πρόγραμμα των εθνοτήτων όπως το εξηγήσαμε. Και στην πρώτη γραμμή βρίσκεται το Έλληνικό έθνος πού αυτό μάζωξε γύρω του τους φιλελεύτερους Τούρκους, τους Βουλγάρους, τους χιντσακιστές Αρμένηδες, τους εθνικιστές Αρβανίτες και Άραβες.

Πιθανότητα να πάρει την πλειονοψηφία στη Βουλή το κόμμα των εθνών δέν υπάρχει, μα ο αγώνας γίνεται, και οι σημερινές εκλογές είναι ένα παραμικρό επεισόδιο μιας ιστορίας πού έχει συνέχεια.

Λοιπόν, αν καλοείδαμε τα πράγματα, οι εκλογές και στην Ελλάδα και στην Τουρκία δείχνουν σημάδια κάποιας καλής αρχής. Στην Ελλάδα δείχνουν το τέλος της κυριαρχίας μιας τάξης γραμματισμένων και την αρχή μιας νέας τάξης μορφωμένων και ελεύτερων ανθρώπων. Στην Τουρκία φανερόνουν το

τέλος της φαναριώτικης κυριαρχίας και την αρχή του λυτρωμού του έθνους από τη σκλαβιά όχι του Τούρκου αλλά της κακομοιριάς του. Και στους δυο τόπους, αγώνες ελευτεριάς και λυτρωμού έτυχε να φανερόνουν οι εκλογές της χρονιάς ετούτης.

ΙΔΑΣ

ΝΑ ΠΑΨΗ

Η ΚΗΔΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΗ

Τα τελευταία χρόνια παρατηρήθηκε ανάμεσα στους κύκλους τῶ Ρωμιών εργατών, μιὰ κάποια κίνηση κι ακόμα μιὰ τάση προς οργάνωση. Σήμερα στην Αθήνα και στὸν Πειραιᾶ δέν είναι λίγα τὰ εργατικά σωματεία πού πασκίζουνε να θεμελιώσουν την οργάνωσή τους πάνω σε βάση στερωμένη. Ένωσαν οι εργάτες μας πώς τα κοινά τους συμφέροντα και δικαιώματα πού έχουν στην κοινωνία, μόνο με κοινή κι ομόφωνη επιδίωξη θὰ μπορέσουνε να τὰ διαφεντέψουν. Όσο κι αν τονίζουν μερικοί πώς στην Ελλάδα οι εργατικοί πληθυσμοί είναι μικροί κι ασήμαντοι ἐναντία στο μεγάλο πλῆθος τῶν μικροαστῶν, όμως αὐτό δέν είναι λόγος, κι αν ἀληθεύει ακόμα, να μείνουν δίχως δική τους ψυχή, δικό τους ἐγώ, βγαλμένο από την πραγματικότητα της τάξης τους.

Βλέπουμε ἀμέσως ἀμέσως, πώς ή μικρή οργάνωσή τους, όσο κι ἂ στέκεται για την ὥρα ἀκατάστατη κι ἀκαταστάλαχτη σε ὀρισμένη μορφή τους ἔδωσε μιὰ δύναμη πού ἔδω και λίγα χρόνια οὔτε να τηνε ὄνειρευτοῦνε θὰ τους εἴτανε δυνατό. Κατορθώσανε ν' ἀκουστή ή φωνή τους σε Βουλή και σε Κυβέρνηση και να ψηφιστοῦνε μερικοί εργατικοί νόμοι, πού μπορεί να τους πάρη κανείς σαν ἀρχή της προεπόμενης προστασίας του εργατή από την Πολιτεία. Κατορθώσανε να τους λάβη ὑπ' ὄψει το κόμμα του Βενιζέλου και να τους δώση στο συδασμό της Ἀττικής και Βοιωτίας μιὰ θέση για βουλευτή. Κι αὐτοί ὑποδείξανε το πρόσωπο πού ἔχουνε στο «Εργατικό Κέντρο» για νομικό σύμβουλο, και το πρόσωπο αὐτό, ο κ. Σπύρος Θεοδωρόπουλος, μπήκε στο συδασμό και βγήκε βουλευτής.

Όμως οι εργάτες με τις μικρές αυτές τους επιτυχίες δέν πρέπει να σταματήσουν ὡς ἔδω. Έχουν ἀνάγκη ακόμα πολλής δουλειᾶς, για να κατορθώσουν να γίνη ή οργάνωσή τους τελειωτική κι ἀδιάσπαστη, με βάση την ἀλληλεγγύη ανάμεσα σ' ὁ-